

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2012 r. w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa Piotra Koleckiego

przeciwko E – OPRAWA Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w
Krakowie

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- I. uznaje za niedozwolone i zakazuje E – OPRAWA Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Krakowie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści **„W każdym wypadku odpowiedzialność Usługodawcy jest ograniczona do wysokości szkody rzeczywistej i nie będzie przekraczała każdorazowo mniejszej z wartości: czterokrotności kwoty złożonego zamówienia lub kwoty 5.000 zł (pięć tysięcy złotych).”**;
- II. zasądza od E – OPRAWA Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Krakowie na rzecz Piotra Koleckiego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

- III. nakazuje pobrać od E – OPRAWA Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Krakowie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;
- IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt E – OPRAWA Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Krakowie.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

U z a s a d n i e n i e

Powód Piotr Kolecki wniósł pozew przeciwko e-oprawa Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie o uznanie za niedozwolone postanowienia o treści „W każdym wypadku odpowiedzialność Usługodawcy jest ograniczona do wysokości szkody rzeczywistej i nie będzie przekraczała każdorazowo mniejszej z wartości: czterokrotności kwoty złożonego zamówienia lub kwoty 5 000 zł (pięć tysięcy złotych)”, zawartego w §5 ust. 3 wzorca umownego o nazwie „Regulamin serwisu e-lustro.pl” i zakazanie wykorzystywania go w obrocie z konsumentami.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej prowadzi sklep internetowy, dokonując za jego pośrednictwem sprzedaży wysyłkowej towarów. W zakresie powyższej działalności pozwany stosuje wzorec umowny w postaci regulaminu o nazwie „Regulamin serwisu e-lustro.pl”, który w §5 ust. 3 zdanie 2 zawiera zaskarżone postanowienie. W ocenie powoda postanowienie to stanowi niedozwoloną klauzulę umowną – o której mowa w art. 3851 1§ k.c. ponieważ kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Ponadto – w ocenie powoda - zakwestionowany zapis wyczerpuje hipotezę niedozwolonego postanowienia umownego wskazanego przez ustawodawcę w art. 3853 pkt 2 k.c., gdyż na podstawie kwestionowanego postanowienia pozwany ogranicza swoją odpowiedzialność względem konsumentów, naruszając zasadę pełnego odszkodowania wynikającą z treści art. 361 §2 k.c..

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o odrzucenie pozwu – ewentualnie o oddalenie powództwa i zasądzenie od strony powodowej kosztów sądowych na rzecz strony pozwanej. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, pozwany wskazał, że w rozpatrywanym przypadku znajdzie zastosowanie instytucja tzw. „prawomocności rozszerzonej” uregulowana przez ustawodawcę w art. 47943 k.p.c. Zdaniem pozwanego, wobec tego, że klauzule o hipotezach takich samych jak ta stosowana przez pozwanego zostały już uprzednio wpisane do Rejestru Klauzul Niedozwolonych prowadzonego przez

Prezesa UOKiK (np. nr 2183, 1289), postępowanie należy umorzyć w oparciu o przepis art. 199 §1 pkt. 2 k.p.c. Nadto pozwany podniósł zarzut braku legitymacji powoda do wytoczenia powództwa z uwagi na fakt, że powód nie wykazał, że w dacie złożenia pozwu był konsumentem i mógł zawrzeć umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda w pozwie. Pozwany podniósł także zarzut, że przedstawiony przez powoda regulamin, nie jest regulaminem, który pozwany stosuje w umowach sprzedaży zawieranych z konsumentami. Dodatkowo pozwany wyjaśnił, że zaskarżona klauzula nie narusza praw i interesów konsumentów.

Strony podtrzymały swoje stanowiska do końca procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Pozwany e-oprawa Sp. z o.o. w Krakowie prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży towarów za pośrednictwem sklepu internetowego, znajdującego się pod adresem www.e-lustro.pl. Prowadząc powyższą działalność pozwany posługuje się w relacjach z konsumentami wzorcem umownym o nazwie „Regulamin serwisu e-lustro.pl”. W §5 ust. 3 zdanie 2 powyższego wzorca umownego znajduje się postanowienie o treści „W każdym wypadku odpowiedzialność Usługodawcy jest ograniczona do wysokości szkody rzeczywistej i nie będzie przekraczała każdorazowo mniejszej z wartości: czterokrotności kwoty złożonego zamówienia lub kwoty 5 000 zł (pięć tysięcy złotych)”.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego a w szczególności wydruku „Regulaminu serwisu e-lustro.pl” (k.5-7, 20-22), odpisu aktualnego z Rejestru Przedsiębiorców KRS (k.29-32). Odnosząc się do zarzutu strony pozwanej braku potwierdzenia za zgodność z oryginałem wydruku wzorca umowy, wskazać należy, że wydruk ten był poświadczony za zgodność z oryginałem przez reprezentującego powoda pełnomocnika procesowego. Okolicznością dowodową na którą wydruk został przedstawiony było niewątpliwie stosowanie przez stronę pozwaną wzorca umowy o określonej treści, przytoczonej w pozwie przez powoda. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez pozwaną w odpowiedzi na pozew, a wręcz fakt stosowania wzorca można uznać za przyznany w świetle polemiki pozwanego z powodem odnośnie możliwości zawarcia umowy w oparciu o przedmiotowy wzorzec. Na marginesie należy zauważyć, że Sąd ma również możliwość przeprowadzania dowodu z wydruku komputerowego, który jest środkiem utrwalającym obraz, o którym mowa w art. 308

k.p.c., stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów (por. T. Zembrzuski [w:] H. Dolecki (red.), T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, komentarz do art., 308 k.p.c., LEX 2011). W takim przypadku, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 3851 § 1 kc postanowienia umowy zawartej z konsumentem nie uzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszają jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie zatem konkretnego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania z konsumentami wymaga stwierdzenia, że spełnia ono łącznie następujące przesłanki:

1. nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem, czyli zostało narzucone konsumentowi,
2. nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
3. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
4. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta.

Badanie abuzywności klauzul, które ma miejsce w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dokonywane na podstawie art. 47936 - 47945 k.p.c., ma charakter badania abstrakcyjnego, w oderwaniu od łączącej strony umowy. Oznacza to, że Sąd ogranicza się w tym postępowaniu tylko do badania postanowienia wzorca, które nie dotyczy głównych świadczeń stron, w kierunku jego zgodności z dobrymi obyczajami i naruszania interesu konsumentów. W szczególności Sąd nie bada czy dane postanowienie wzorca było narzucone konsumentowi, bowiem rozważania w tym kierunku są możliwe jedynie w odniesieniu do umów już zawartych w oparciu o wzorzec, i są analizowane przez sądy powszechne w razie zaistnienia indywidualnego sporu na tle konkretnej zawartej umowy. Natomiast w odniesieniu do wzorców umów analizowanych

abstrakcyjnie kwestia ta nie podlega rozpatrywaniu, gdyż już z samej istoty wzorców umów lub regulaminów wynika, że są to uregulowania wykreowane jednostronnie przez przedsiębiorcę i są narzucane konsumentowi, a zawarcie umowy w oparciu o nie ma charakter adhezyjny.

Wobec tego, że klauzula nie dotyczy także głównych świadczeń stron, to przedmiotem badania Sądu stała się jej ewentualna sprzeczność z dobrymi obyczajami, jak również ustalenie, czy ukształtowane nią prawa i obowiązki stron nie naruszają rażąco interesów konsumenta.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające na niekorzyść od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 3851 § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 3853 k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 3851 §1 k.c. Stypizowane klauzule stwarzają niejako domniemanie, że ich zamieszczenie w regulaminie rażąco narusza interesy konsumentów a także jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, co nie oznacza, że przedsiębiorca nie może owego domniemania obalić w toku postępowania

Dokonując analizy zakwestionowanej klauzuli umownej, Sąd stwierdził, że pozostaje ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interesy konsumentów - a w konsekwencji jest niedozwolonym postanowieniem umownym.

W §5 „Regulaminu serwisu e-lustro.pl” pozwany uregulował problematykę swojej odpowiedzialności wobec osób korzystających z prowadzonego przez niego sklepu internetowego. W ustępie 3 tego paragrafu pozwany ograniczył swoją odpowiedzialność wobec podmiotów korzystających ze sklepu wyłącznie do przypadków, kiedy doznali oni szkody, która została wyrządzona wyłącznie zdarzeniem zawinionym przez pozwanego. W zdaniu drugim tego ustępu pozwany wprowadza kolejne ograniczenie swojej odpowiedzialności poprzez stworzenie ograniczenia kwotowego odpowiedzialności odszkodowawczej – tzn. pozwany zgodnie z zapisem regulaminu ponosi odpowiedzialność do wysokości szkody rzeczywiście poniesionej jednakże nie więcej niż czterokrotność kwoty złożonego zamówienia lub kwoty 5 000 zł (w zależności od tego, która z kwot jest niższa). Powyższa regulacja stoi w sprzeczności z regułą ogólną, stworzoną przez ustawodawcę w art. 361 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła – a w granicach tych naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono. Powyższy przepis statuuje zasadę pełnego odszkodowania za wyrządzoną szkodę. Przepis art. 361 §2 k.c. jest przepisem względnie obowiązującym (*ius cogens*), czyli wynikająca z niego reguła może być wolą stron stosunku prawnego modyfikowana. Pozwany w §5 ust. 3 zdanie drugie regulaminu modyfikuje tę odpowiedzialność i to modyfikuje w sposób niekorzystnych dla konsumentów. Poprzez wskazany wyżej zapis Regulaminu ogranicza swoją odpowiedzialność za wyrządzone konsumentom szkody, stwarzając niejako trzy granice dla swojej odpowiedzialności; po pierwsze wskazuje, że jego odpowiedzialność ograniczona jest wyłącznie do szkód rzeczywiście poniesionych (*damnum emergens*) – a więc wyłącza swoją odpowiedzialność za utracone korzyści, które konsument mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono; po drugie pozwany wprowadza granicę swojej odpowiedzialności na poziomie kwoty równej czterokrotności kwoty założonego zamówienia; po trzecie w każdym przypadku wysokość kwoty odszkodowania należnego konsumentowi nie może przekroczyć kwoty 5 000 zł,

Należy wskazać, że powyższe uregulowanie w sposób rażąco narusza dobre obyczaje, ponieważ w sposób odbiegający od wzorca stworzonego przez ustawodawcę w art. 361 §2 k.c. reguluje prawa i obowiązki konsumentów i pozwanego w sposób asymetryczny na niekorzyść konsumentów. Przedsiębiorca – wykorzystując swoją silniejszą w stosunku do konsumenta pozycję – w sposób rażąco ograniczył uprawnienia konsumentów do odszkodowania, za szkody spowodowane przez niego – jednocześnie ograniczył w sposób rażąco ryzyko związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, ograniczając swoją odpowiedzialność odszkodowawczą do kwoty maksymalnie 5 000 zł. Przedmiotowe uregulowanie narusza także interesy ekonomiczne konsumentów, ponieważ w przypadku, jeśli doznają szkody spowodowanej przez pozwanego nie zawsze będą mogli liczyć na pełne odszkodowanie. Co do zasady na pełne odszkodowanie za poniesione szkody liczyć mogą jedynie konsumenci, którzy ponieśli szkodę jedynie w zakresie *damnum emergens*, a wysokość odszkodowania należnego konsumentowi nie przekroczy kwoty 5 000 zł. W pozostałych przypadkach konsument będzie mógł otrzymać odszkodowania niższe, od tego, które byłoby mu należne zgodnie z zasadami określonymi przez ustawodawcę w art. 361 §2 k.c.

Nadto, zakwestionowana klauzula umowna mieści się w zakresie postanowień art. 3853 pkt 2 kc, zgodnie z którym, w razie wątpliwości za niedozwolone uważa się postanowienia umowne wyłączające lub istotnie ograniczające odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W świetle ugruntowanego orzecznictwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2006 r., sygn. akt I CK 297/2005) naruszenie jednego z postanowień art. 3853 kc przesądza o jednoczesnym naruszeniu art. 3851 § 1 kc, który definiuje pojęcie postanowienia niedozwolonego.

Wymienione przyczyny wskazują zdaniem Sądu, na ukształtowanie obowiązków konsumenta w spornym postanowieniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, który narusza rażąco interesy tego konsumenta (art. 385¹ § 1 kc). Wobec tego, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami zakwestionowanej w pozwie klauzuli umownej na podstawie art. 47942 § 1 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w odpowiedzi na pozew przez pozwanego należy stwierdzić, że w rozpatrywanym przypadku nie zachodzi sytuacja prawomocności rozszerzonej, o której mowa w art. 47943 k.p.c.. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7

października 2008 r. sygn. akt III CZP 80/08 wskazał, że rozszerzona skuteczność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do Rejestru Klauzul Niedozwolonych. Sąd orzekający w składzie niniejszym w pełni podziela wskazane wyżej zapatrywanie Sądu Najwyższego. Sądowi wiadome jest z urzędu, że w Rejestrze Klauzul Niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa UOKiK zostały uprzednio wpisane klauzule o hipotezach identycznych z zaskarżoną pozwem, jednakże były one stosowane przez innych niż pozwany przedsiębiorców, dlatego wytoczenie powództwa przeciwko pozwanemu było w tym przypadku dopuszczalne.

Nietrafny jest również zarzut pozwanego, iż powód nie posiada legitymacji do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie, ponieważ nie wykazał, że w dacie złożenia pozwu był konsumentem i mógłby zawrzeć umowę w oparciu o postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda w pozwie. Zgodnie z art. 47938§1 k.p.c. powództwo w sprawach o uznanie wzorca umownego za niedozwolone może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda się pozwem. Zgodnie natomiast z brzmieniem art. 221 k.c. konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powód Piotr Kolecki jest osobą fizyczną i nawet przy założeniu, że prowadzi działalność gospodarczą, mógł on zawrzeć umowę z pozwanym w oparciu o kwestionowany regulamin jako konsument – czyli w sytuacji braku bezpośredniego związku pomiędzy zawieraną umową a jego działalnością gospodarczą lub zawodową. Legitymację do wytoczenia powództwa posiada każdy, do kogo skierowana była oferta pozwanego – a oferta w rozpatrywanym przypadku skierowana była do nieograniczonego kręgu osób, a więc powód był i jest nadal potencjalnym klientem (konsumentem) pozwanego, co czyni go legitymowanym do wytoczenia powództwa w sprawie o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy stosowanego przez niego. Nie jest trafnym także zarzut, że powód nie był zarejestrowanym użytkownikiem sklepu internetowego pozwanego, a więc w dacie złożenia pozwu nie miał możliwości zawarcia umowy kupna - sprzedaży w oparciu o kwestionowany regulamin - mógł on co najwyżej przeglądać zawartość sklepu. W ocenie

Sądu zarejestrowanie się w serwisie jest czynnością, którą może dokonać każdy z konsumentów w każdej chwili – a więc także powód w dacie wniesienia pozwu mógł zarejestrować się w sklepie pozwanego i dokonać w nim zakupu.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanego stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.. W myśl art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. koszty te stanowiły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Opłatę sądową w wysokości 600 zł, od wniesienia której powód był zwolniony, Sąd postanowił obciążyć pozwaną na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 oraz art. 113 ust. 4 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., nr 167, poz. 1398 ze zm.).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art. 47944 § 1 k.p.c., obciążając kosztami pozwaną.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka